

Forfatter: Hauch, Carsten

Titel: Robert Fulton: 1-2. - 1928

Citation: Hauch, Carsten: "Robert Fulton: 1-2. - 1928", i Hauch, Carsten: *Robert Fulton: 1-2. - 1928*, udg. af Niels Birger Wamberg , 1926-29, s. 340. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-hauch02val-shoot-idm140500966657168/facsimile.pdf> (tilgået 19. april 2024)

Anvendt udgave: Robert Fulton: 1-2. - 1928

samme Selskab, hvori han i Begyndelsen havde seet hende, og kort efter var hun forsvunden.

»Hvem i al Verden var hun?« sagde han igjen. Imidlertid følte han vel, at det ikke vilde være let at opdage, og at hun, selv om han atter saae hende, aldrig vilde sige ham det, hvorfor han ogsaa, da han mistvivlede om at faae den Oplysning, han ønskede, snart forlod den brogede Sværm og begav sig tilbage til sit Hjem.

Den Person, fra hvis Forfølgelse han havde befriet Zigeunerinden, indfandt sig aldeles ikke hos ham, og det Hele blegnede lidt efter lidt i hans Erindring, ja det forekom ham tilsidst kun som en selv som Drøm, hvis Skikkelser Nattens og Forglemsmelsens Flod bortskyller, og hvorom Dagslyset aldeles intet veed eller aner.

TOLVTE CAPITEL.

Kort efter foretog Fulton en Reise til London, hvor han haabede at finde Understøttelse med Hensyn til den Plan til Canalernes Forbedring, som vi tidligere have omtalt, og som han nu nøiere havde gennemtænkt og udviklet. Der var den Gang Krig imellem Frankrig og England, men dog vidste Fulton ved sine Venners Bistand at skaffe sig Tilladelse til at foretage denne Reise, uden at der blev lagt ham Hindringer i Veien.

Da han engang under sit Ophold i London af lagde et Besøg hos sin tidligere Lærer Benjamin West, blev han i høi Grad overrasket ved hos ham at gjenfinde sin gamle Ven Qvækeren Thomas Milburn, der saac temmelig sørgmodig og nedslaaet ud.

»Er Du her!« raabte Fulton, da han saae ham, »derom har jeg jo ikke vidst et Ord.« — »Jeg har nu været her over i et Aar,« svarede Milburn, »jeg er fornemmelig kommen hertil for min Hustrus Skyld, da jeg haabede at det Land, hvori hun var født, skulde skjenke hende hendes Sundhed igjen, men det skede ikke.«

»Er hun da syg endnu?« spurgte Fulton. — »Nei, nu ikke længere,« svarede Milburn. — »Hun er død for to Maaneder siden,« sagde Benjamin West. — »Det gaaer mig meget til Hjerte, at erfare Din Sorg,« sagde Fulton. — »Vi bør ikke sørge, fordi vore Væner indgaae i den evige Fred,« svarede Milburn.

Nu takkede Fulton sin gamle Ven endnu engang for den Hjælp og Bistand, han tidligere havde givet ham; omsider spurgte han, om ikke hans Børn havde fulgt ham hid.

»Mine to Sønner ere blevne tilbage for at bestyre den Gaard, paa hvilken Du og Din Ven besøgte os,« svarede Milburn, »men Abigail fulgte med mig og med sin Moder til England. Det vil være baade mig og hende kjært at see Dig i vort Huus.«

At Milburn besøgte Benjamin West, var ikke saa forunderligt; thi West nedstammede, som bekjendt, fra en anseet Qvækerfamilie og havde aldrig ganske afbrudt sin Forbindelse med Brødrenes Menighed, uagtet han drev en Kunst, der ikke stod i synderlig Yndest hos dem.

Nogle Dage sildigere aflagde Fulton et Besøg hos Milburn, af hvem han blev meget venlig modtagen. Her saae han da ogsaa Abigail igjen, der, uagtet hun ikke kunde sammenlignes med Laura i Skjønhed, dog havde noget usigelig Tiltrækkende i sit

Væsen, og der var en af hine stille Skikkelser, som man ikke let glemmer igjen, naar man engang har seet dem.

Man mærkede vel, at ogsaa hun havde kjendt Livets Bitterhed, men Sorgen havde dog ikke kunnet forstyrre den høiere Fred i hendes Aasyn, der ligesom mindede om de stille Aftener ved Arnestes det, i hvilke Hjæmmets og Fortrolighedens Aander værne om den hellige Ild.

Løvrigt stod hun allerede nærved den Alder, hvori de hurtig henvisnende Amerikanerinder som oftest begynde at tabe Deres Ungdom og deres friske Udseende, men dog var dette ikke Tilfældet med hende; tværtimod, det var ligesom om Tiden, idet den løb hen over hendes Isse, kun havde forædlet hendes Træk, uden at berøve hende det, der fortryller i den fremblomstrende Vaar.

»Jeg hører, at Du allerede ved Din Kløgt har indlagt Dig megen Ære i Verdens Øine,« sagde Thomas Milburn til Fulton, »men jeg har ogsaa til min Sorg erfaret, at Du anvender de Gaver, Gud har givet Dig, til at opfinde Krigsmaskiner, som de kaldes, der kun sigte til Dine Brødres Ødelæggelse.«

»Hensigten af slige Opfindelser er netop at forkorte Krigen og bringe den hurtig til Ende,« svarede Fulton, »saa at Menneskeblod derved kan spares.«

»Slige Kunster due dog ikke,« sagde den gamle Qvæker, »det er Cain, den første Brodermorder, hvis fordærvende Aand endnu virker igjennem Krigen, og den gjør ild, der understøtter en saadan Virksomhed.«

Noget efter nærmede Fulton sig til Abigail og spurgte hende, om hun erindrede hans Ophold un-

der hendes Faders gjestfri Tag, dengang han og hans Ven fandt Tilflugt og Frelse der, efterat have forvildet sig i Skoven.

»Jeg har ikke glemt det,« svarede hun, »min Moder og jeg ventede Dig tilbage i mange Aar, men Du kom ikke.«

»Jeg mærker nok, at jeg har gjort ilde deri,« svarede Fulton.

Da traadte der en lille brunpletet Jagthund ind, der strax gik hen og lagde sit Hoved op til Abigail; den havde sikkert engang været et deiligt og behændigt Dyr, men nu saae den affældig ud, og Glandsen i dens Øine syntes nær ved at udslukkes.

»Det er den lille Trusty,« sagde Abigail, »der engang reddede Dit Liv og førte Dig til vor Bolig, og den sørgede længe over Dig, da Du havde forladt os, og søgte Dig tidt i den store Skov, men nu kjenner den Dig ikke mere.«

Da løftede den lille Hund sit Hoved op og betragtede Fulton opmærksomt, hvorefter den tilsidst begyndte at logre med sin Hale.

»Skulde der endnu dæmre en Erindring om de forgangne Tider i dens dunkle Sjæl?« sagde Fulton, idet han bøiede sig ned og klappede den.

»Det er ikke vel muligt,« svarede Abigail, »der ere altfor mange Aar forløbne siden den Tid.«

Derpaa taug hun og begyndte at sysle med et kvindeligt Arbeide. Fulton tog da Plads ved hendes Side; men den lille Trusty nærmede sig til ham og betragtede ham nøie igjen, derpaa logrede den atter med sin Hale, og omsider lagde den sit Hoved i hans Skjød. »Det er selsomt,« sagde Abigail,

»saa venlig er den ellers aldrig mod nogen Fremmed.«

Hverken Abigail eller hendes Fader talte meget, og dog befandt Fulton sig saa vel i denne stille Bølg, saa han med stor Fornøjelse modtog Milburns Tilbud om at blive hos ham til Middag og hembringe denne Dag i hans og hans Datters Selskab.

»Hun ligner et af de fromme Billeder fra Middelalderen,« sagde Fulton, da hun engang havde forladt Værelset, »en af hine Jomfruer, som de ældre Mestere have malet, og som man nu saa sjelden seer i vor urolige og udvortes travle Tid.«

»Det kan jeg ikke bedømme,« svarede Milburn, »men hun er stille, flittig og trofast; hun vil blive en from og samvittighedsfuld Hustru og en god Moder for de Børn, som Gud maaskee engang vil betro til hendes Omsorg.«

Fulton besøgte nu meget ofte Milburns Huus, hvor han snart følte sig ganske som hjemme, og hvor han bestandig blev modtagen med stor Venlighed ikke blot af Milburn og Abigail, men selv af den lille Trusty, uden at man dog kunde afgjøre, om dette udsprang af en dunkel Erindring fra foruds Dage, eller om det paa en anden Maade var begrundet i dens indre Natur.

Med Abigail talte Fulton sjelden ret længe, og dog havde han en Tanke med Hensyn til hende, der bestandig rodfæstedes dybere, hver Gang han saae hende.

Fulton havde allerede meget tidt under sit omsvævende Liv følt Savnet af et Hjem, der tilhørte ham selv, og hvor han efter den travle Dag kunde finde den Ro, han trængte til. Et saadant Hjem havde

han næsten aldrig kjendt; thi han var, som vi vide, allerede tidlig bleven uddreven af sin Faders Huus, og havde siden bestandig levet imellem Fremmede.

Omsider modnedes nu den Tanke hos ham, selv at skabe sig et saadant Hjem og at begjære Abigail til sin Hustru; thi uagtet han vel maatte tilstaae, at han ikke elskede hende med den Lidenskab, hvormed han tidligere havde elsket Laura, saa følte han dog, at hun var bleven ham inderlig kjær, og tillige, at hun vilde forvandle det Huus, hvori hun blev hjemført som Brud, til en Fredens Bolig, og at hun der vilde skabe en stille Verden, hvorhen Livets Forvirring og Støi aldrig kunde naae.

Endelig, da hans Bortreise fra London nærmøde sig, fattede han den Beslutning ikke at tøve længere. Denne Beslutning udførte han ogsaa, men da han ikke var sikker paa i et beleiligt Øieblik at træffe hende alene, saa foretrak han at skrive hende til, og en Aften ved sin Bortgang gav han hende en forseglet Seddel, hvori han anholdt om hendes Haand. »Læs dette!« sagde han, »saa vil jeg i Morgen afhente Dit Svar.«

Endnu den samme Aften traadte Abigail med sagte Skridt, men med bankende Hjerte, ind i sin Faders Værelse og lagde Fultons Brev i hans Haand.

Da Milburn havde læst det, blev han staaende taus i længere Tid. »Du veed,« sagde han omsider, »at det ikke er Brug hos os, at gifte vore Døttre bort udenfor vore Brødres Kreds; dog har man Exempler paa, at det er skeet; hvad siger da Du dertil?«

Abigail stod længe uden at mæle et Ord, omsider brast hun i Graad og kastede sig i sin Faders Arme.

»Det er ikke sømmeligt, at vi saaledes overlade os til vore Lidenskaber,« sagde den gamle Qvæker alvorlig, »Du veed jo, og Du har tidt erfaret, at jeg ikke vil tvinge Dig til et saadant Skridt imod Din Villie.«

Da bøiede hun sit Hoved og sagde: »O, min Fader! Du alene skal høre det; det var netop for hans Skyld, at jeg ikke vilde række nogen af de Andre min Haand. Jeg har ventet paa ham i alle disse Aar, og hvis han aldrig var kommen, saa havde jeg ventet eensom til mine Dages Ende. Men han skal aldrig vide, hvad jeg nu har betroet Dig, thi da maatte jeg forgaae af Skamfuldhed.«

Da bøiede Thomas Milburn sig ned og kyskede hendes Pande. »Jeg haaber vist, at Aandens Lys har ledet Dig,« sagde han, »og at den, Du har valgt, ikke skal skuffe Din Forventning.«

Den næste Morgen, da Fulton kom, blev han modtaget af Thomas Milburn, der i Begyndelsen var ganske taus, ligesom han pleiede. Men efter en kort Tids Forløb gik han indenfor, hentede Abigail, ledte hende hen til Fulton og lagde hendes Haand i hans. »Hun skal være en Velsignelse i Dit Huus,« sagde han, »ligesom hendes Moder var en Velsignelse i mit.«

Abigail, der med glødende Kinder og med nedslagne Blik havde fulgt sin Fader, sagde intet og hævede heller ikke sit Øie fra Jorden. Men inden faa Dages Forløb bleve hun og Fulton forenede efter den Skik, der finder Sted i Brødrenes Menighed. Siden bleve de ogsaa efter Fultons Ønske sammenviede af en engelsk Geistlig.

Efterat Thomas Milburn endnu havde opholdt sig

en kort Tid i London for at besøge nogle Forretninger for sine Venner i Amerika, drog han omsider igjen tilbage til dette Land, hvor hans Venner, saaledes kalde Qvækerne hverandre indbyrdes, ønskede igjen at see ham. Men Abigail drog med Fulton til Frankrig, hvor de ankom ved Sommerstid i Aaret 1800.

Iøvrigt synes det ikke, at den Plan, hvorfor Fulton besøgte England, havde nogen synderlig Fremgang; ja han blev endog temmelig koldt modtagen af Regjeringen, der gjennem hans Opførsel i Frankrig troede at spore et fjendtligt Sindelag imod England, og der frygtede for, at de Maskiner han byggede, skulde blive farlige for det engelske Søværn.

Efterat Fulton var kommen tilbage til Paris, begyndte han igjen at arbejde paa sine Krigsmaskiner. Da han imidlertid manglede de Capitaler, der udfordredes for at give dem en høiere Fuldkommenhed, saa henvendte han sig desangaaende til Napoleon Bonaparte, der dengang var første Consul i Frankrig. Den første Consul lod Sagen undersøge af flere udmærkede Videnskabsmænd, og da disse gave Fulton et fordeelagtigt Vidnesbyrd, skal han virkelig have modtaget nogen Understøttelse af den franske Regjering, for at han kunde udføre sine Planer efter en større Maalestok.

Fulton gjorde nu flere Forsøg med den omtalte Baad, der kunde bevæge sig under Vandet, og det berettes da, at han ved Hjælp af den var saa nær ved at ødelægge et stort Linieskib, at dette kun ved et Slags Vidunder, ved pludselig at forandre sin Retning, undgik Ødelæggelsen.

Dette mislykkede Forsøg skal imidlertid have skadet ham meget hos de franske Ministere, der fra dette Øieblik af kun viste sig lidet tilbøielige til at opfylde de Løfter, de tidligere havde givet ham.

Kort efter var det vel, at Fulton opfandt sin berømte saakaldte Torpedo, der, da han i en senere Tid, under sit Ophold i England i Aaret 1805, gjorde et Forsøg dermed paa en dansk Brig, som var meget fast og forsvarlig bygget, virkelig i faa Minuter sprængte den i Luften og tilintetgjorde den aldeles.

»Hvem skulde troe,« sagde Barlow, der var tilstede ved dette Forsøg, »at Du, der har et saa blidt Udtryk i Dit Aasyn og saamegen Mildhed i Din Character, kunde holde slige Forstyrrelsesmidler i Din Haand.«

Fulton havde midt under de forskjellige Arbejder, der sysselsatte ham, dog aldeles ikke opgivet den Tanke, at et Skib kunde sættes i Bevægelse ved Hjælp af Dampkraft. Tværtimod, jo flere Maskinværker han byggede, desto stærkere blev han overbevist om, at en slig Opfindelse ikke blot engang i Tidens Løb vilde finde Sted, men at den endog var nær forhaanden.

Han talte ogsaa til flere af de bedste mechaniske Kunstnere om denne Sag; men hos dem mødte han den samme Tvivl og Modstand, som han tidligere ved sit første Forsøg i Philadelphia havde mødt. Og uagtet de forresten anerkjendte hans Duelighed, saa formaacede han dog ikke at vække nogen Interesse hos dem for dette sit Forehavende.

I denne Tid skal han igjen have skrevet en Ansøgning til den første Consul, hvori han meddeelte

ham sin Plan og anmodede ham om, at han ogsaa vilde understøtte dette Foretagende. Imidlertid havde den første Consul dengang, formodentlig paa Grund af det feilsagne Forsøg, vi ovenfor omtalte, fattet stor Mistillid til Fulton, saa at han endog, efter hvad Montgery fortæller i sit Bidrag til Fultons Biographie, skal have erklæret, at denne Amerikaner ikke var Andet end en Charlatan, en listig Bedrager, der kun vilde lokke Penge fra ham. Ifølge heraf erholdt Fulton et koldt og kort Afslag paa sin Begjering *).

I disse Aar var der kommen en amerikansk Minister til Paris, der hed Livingston. Denne Mand var ikke alene fuldkommen overbevist om, at det var muligt at drive Skibe frem med Dampkraft, men han havde ogsaa tidligere af Regjeringen i Newyork faaet et Privilegium, der sikrede ham betydelige Fordele, hvis han inden en bestemt Tids Udløb kunde bygge et saadant Skib paa Hudsonfloden; dog havde et Forsøg, som han i denne Retning foretog, ikke haat noget heldigt Udfald.

Denne Livingston var en Ven af Ramsey, der allerede for flere Aar siden var vendt tilbage til Amerika, og der ofte havde talt til ham baade om Fultons praktiske Dygtighed og om hans theoretiske Kundskaber. Neppe hørte derfor Livingston, hvorledes han var bleven behandlet af den første Consul, før han besøgte ham og opmuntrede ham til ikke at lade sin Plan fare, ved hvilken Leilighed han tillige lovede, hvis han vilde udføre den, at staae ham bi af yderste Formue.

Understøttet af Livingston begyndte nu Fulton

*) *Montgery, notice sur la vie et les travaux de Robert Fulton.*

virkelig igjen paa at bygge en Dampbaad. Men det første Forsøg mislykkedes ganske, eftersom Dampmaskinen var for tung for den Baad, der skulde bære den, saa den, efter de Beretninger, man har derom, splittedes ad i Midten og sank til Bunds.

Dette var igjen en af de bittere Skuffelser i Fultons Liv, der fyldte hans Sjæl med Mismod, og der idetmindste i det første Øieblik bragte ham nær til Fortvivlelse. Dog fattede han sig denne Gang langt hurtigere end efter det Uheld, der rammede ham ved hans Forsøg i Philadelphia. Ja, endnu den samme Dag, da Ulykken var skeet, begyndte han at udbedre Skaden, og man fortæller endog, at han dengang arbejdede med egne Hænder i fire og tyve Timer uden at spise eller drikke, og uden at tillade sig den mindste Hvile, for igjen at hæve Baaden over Vandfladen.

Det Uheld, der saaledes var indtruffet, gjorde dog ikke Maskineriet nogen synderlig Skade, derimod maatte der bygges en ny Baad. Dette skede da ogsaa. Denne Baad var sex og tredsindstyve Fod i Længden og otte i Bredden. Den blev prøvet paa Seinefloden i Efteraaret 1803.

Men enten det, som Nogle mene, var en Følge af Seineflodens Strømning og særegne Natur, eller det, som Fulton troede, kom deraf, at hans Maskineri endnu var saa ufuldkomment, saa meget er vist, at denne Baad, usgtet den virkelig blev sat i Gang ved Hjælp af Dampkraft, dog bevægede sig saa langsomt, at man ikke kunde gjøre nogen egentlig Brug deraf. Dette Forsøg vakte derfor kun liden Opsigt og blev af de Fleste, der saae det, eller erfarede noget derom, betragtet som et Beviis paa, at

en saadan Opfindelse aldeles ikke vilde være til nogen Nytte i det praktiske Liv.

Fulton og Livingston bleve derimod ved denne Leilighed endnu mere bestyrkede i den Tro, at et slikt Forsøg, naar man blot ikke lod sig afskrække af de Vanskeligheder, som næsten enhver ny Opfindelse medfører, dog tilsidst maatte lykkes.

Det Samme meente ogsaa Ramsey, til hvem Fulton sendte en nøiagtig Beretning om sin Plan, tiligemed en Tegning af sit Maskineri. Ved samme Leilighed underrettede han ham ogsaa om den franske Regjerings Opførsel imod ham. Efterat nu Ramsey havde læst hans Brev, og efterat han nøie havde studeret hans Plan, skal han have erklæret, at den første Consul, ved at unddrage Fulton sin Hjælp til dette Foretagende, havde givet Afkald paa Herredømmet over Verden, der, hvis han havde forstaaet at bruge, hvad Fulton her tilbød ham, var lagt i hans Hænder.

Det hændes vel undertiden, at Mennesker af det Slags hvortil Ramsey hørte, gaae for vidt i deres Iver og Enthusiasme, men paa den anden Side bliver ogsaa denne Iver ofte meget gavnlig for den Sag, de interessere sig for, og ved Hjælp af deres ufortrødne Bestræbelser rydde de tidt store Hindringer tilside, der ellers vilde have standset Sagens Fremgang.

Saaledes foretog Ramsey, efterat han havde modtaget et Brev fra Livingston, hvori denne erklærede, at han vilde gjøre Fulton deelagtig i det Privilegium, som man i Newyork havde tilstaaet ham, ufortøvet selv en Reise til Newyork, hvor han da, ved sin Iver og sit indtrængende Foredrag, ikke blot bevægede Regjeringen til at bekræfte de Forandringer

i Privilegiet, som Livingston ønskede, og hvorom han alt havde skrevet hjem til den lovgivende Forsamling, men desuden til at forlænge den Termin, inden hvilken det omtalte Dampskib paa Hudsons floden skulde være bygget. Det blev da bestemt, at Fulton skulde reise til Newyork og bygge dette Skib, hvorimod Livingston lovede at understøtte ham med et betydeligt Tilskud i Penge.

Fulton havde ved sit sidste Forsøg faaet en saa stærk Tro til, at hans Plan dog tilsidst maatte lykkes, at han kort efter skrev til Birmingham og bestilte en Dampmaskine, i hvilken Delene skulde stilles paa en eieendommelig Maade, der ellers ikke var brugelig, hvorfor han ogsaa selv gav Tegningen der til. Ved denne Leilighed var han imidlertid ikke saa aabenhjertet, som han havde været imod James Ramsey, paa hvis Troskab og Ærlighed han vel vidste, at han kunde stole, thi han gjorde aldeles intet Regnskab for, hvortil Dampmaskinen skulde anvendes, men forlangte kun, at den skulde være saa forsvarlig gjort, som muligt, og at den, naar den var færdig, skulde sendes til Amerika; tillige bestemte han, at den skulde have tyve Hestes Kraft.

Bygningen af Fultons øvrige Maskiner havde imidlertid ikke blot opslugt alle de Indtægter, hans Pænorama indbragte, men de havde ogsaa lidt efter lidt, uagtet den Understøttelse han tidligere modtog af den franske Regjering, indviklet ham i en temmelig betydelig Gjæld; alt dette blev dog nu ved hans Venners Hjælp nogenlunde dækket, saa han kunde tiltræde sin Reise til Amerika uden Hinder og uden Sorg for den nærmeste Fremtid.

TRETTENDE CAPITEL.

I Aaret 1805 gjorde Fulton, som vi alt have omtalt, en Reise til England og i Aaret 1806 vendte han, ledsaget af Abigail og af tre Børn, som hun havde skjenket ham, tilbage til Amerika. Saasnart han var ankommen til Newyork opsøgte han strax John Bridle, der stod i stor Anseelse hos sine Medborgere, og der netop i de Dage var bleven udvalgt af dem til Medlem af Senatet.

Uagtet John Bridle i Begyndelsen havde stærke Tvivl med Hensyn til Udføreligheden af Fultons Plan, saa modtog han ham dog med største Venlighed og søgte med megen Iver at jevne Alt, hvad der endnu udenfra kunde være til Hinder for hans Hensigter.

Noget af det Første Fulton efter sin Hjemkomst foretog sig, var at skrive til Philadelphia og lade indrykke en Artikel i flere Blade, hvori han underrettede David Baxter om sit Opholdssted og bad ham saa hurtig, som muligt, at indfinde sig hos ham.

Det varede da heller ikke ret længe, før han havde den Glæde at see sin gamle, trofaste Ven igjen, der, saasnart han havde hørt, hvad Fulton havde for, lovede at hjælpe ham med Arbeidet saa godt, han var istand dertil. »Hvad jeg fornemmelig beagjerer af Dig,« sagde Fulton, »det er, at Du skal have Opsigt med de Andre, saa at Alt kan blive forsvarligt gjort og tillige skride saa hurtig frem, som muligt.« Dette lovede da ogsaa David Baxter.

Hvad der i høi Grad glædede Fulton og Abigail, var, at de igjen i Newyork traf sammen med Thomas Milburn, der, efter sine Venners Ønske havde